

ВІДГУК

офіційного опонента – начальника кафедри лінгвопедагогічного забезпечення професійної діяльності Другого навчально-наукового інституту Воєнної академії імені Євгенія Березняка, доктора педагогічних наук, професора Лагодинського Олександра Сергійовича – на дисертацію Грищук Юлії Володимирівни за темою: “Педагогічне моделювання розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов у системі післядипломної освіти” подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Актуальність теми дисертації. Дисертація Грищук Ю.В. підготовлена на досить актуальну тему. Іншомовна підготовка військових фахівців є важливим компонентом їхньої професійної підготовки для забезпечення належного виконання професійних завдань сумісно зі збройними силами країн-членів НАТО та реалізації прагнення вступу нашої держави у цю організацію. Таку підготовку здійснюють викладачі іноземних мов ВВНЗ, які потребують постійного професійного розвитку, зокрема їхньої діагностичної компетентності. Розвиненість у викладачів діагностичної компетентності є ключовою для підвищення якості іншомовної підготовки майбутніх військових фахівців у ВВНЗ. Саме така компетентність забезпечує здатність викладачів іноземних мов ефективно діагностувати рівні розвиненості іншомовної комунікативної компетентності військовослужбовців, дає змогу вчасно реагувати на проблемні питання в їхній іншомовній підготовці та змінювати стратегії навчання відповідно до потреб Збройних Сил України.

Необхідність написання такої дисертації зумовлюється суперечностями між:

стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та їх впровадженням в підготовку викладачів іноземних мов ВВНЗ в системі післядипломної освіти;

необхідністю впровадження педагогічної моделі розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ у процес післядипломної освіти і недостатньою увагою до наукового обґрунтування етапів розроблення педагогічної моделі розвитку такої компетентності;

потребою у розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ і невідповідністю змісту освітньо-професійних (наукових) програм їхньої підготовки у системі післядипломної освіти;

потребою розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ у системі післядипломної освіти та відсутністю відповідного методичного забезпечення;

значним педагогічним потенціалом адаптивного навчання щодо розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ як

провідної компетентності сучасного викладача та нерозробленістю механізмів його впровадження у систему післядипломної освіти.

Таким чином, недостатня наукова розробленість цієї проблеми і висока потреба у розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов у системі післядипломної освіти й зумовили вибір дослідження авторки, яке становить інтерес для науки й освітньої діяльності ВВНЗ.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано в межах науково-дослідних робіт Національного університету оборони України “Розроблення методики підготовки фахівців з мовного тестування в системі дистанційного навчання у Збройних Силах України” (державний реєстраційний номер 0121U000127) та “Удосконалення теоретичних основ підготовки для підвищення рівня методичної компетентності інструкторів з мовної підготовки засобами інформаційно-комунікаційних технологій (державний реєстраційний номер 0122U200153)”.

Це свідчить про практичну потребу у такому дисертаційному дослідженні.

Обґрунтованість отриманих у роботі результатів, висновків і рекомендацій. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, отриманих у дисертаційному дослідженні, підтверджується коректним визначенням теми дослідження, його мети, об'єкту і предмету, а також завдань дослідження; правильністю та науковою обґрунтованістю вихідних теоретичних передумов; повнотою вирішення завдань дослідження, а також застосуванням таких методів, як:

теоретичних: аналіз, синтез, систематизація наукової психолого-педагогічної, методичної літератури щодо етапів педагогічного моделювання розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ – для визначення та уточнення поняттєво-категоріального апарату, теоретичних підвалин педагогічного моделювання розвитку діагностичної компетентності, обґрунтування змісту і структури діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ та методики адаптивного розвитку досліджуваної компетентності; педагогічне моделювання – для проєктування моделі розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ в системі післядипломної освіти;

емпіричних: спостереження, бесіда, опитування, анкетування, інтерв'ювання, тестування – для визначення сучасного стану сформованості діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ;

експериментальних: педагогічний експеримент для перевірки результативності педагогічного моделювання розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ;

статистичних: методи математичної статистики (*U*-критерій Манна-Уітні, *T*-критерій Вілкоксона, медіанний критерій, критерій узгодженості

Пірсона (χ^2), *H*-критерій Крускала-Уолеса та кластерний аналіз – для оброблення й теоретичного обґрунтування статистичної достовірності отриманих результатів дослідження.

Сформульовані у дисертації основні положення, висновки та рекомендації викладені у доказовій формі.

Наукова новизна отриманих результатів.

У ході досягнення мети дисертаційного дослідження, яка полягала у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці результативності педагогічного моделювання розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ у системі післядипломної освіти, були отримані такі наукові результати:

уперше: обґрутовано теоретичні засади та основні етапи педагогічного моделювання розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ у системі післядипломної освіти (цілепокладання; планування; проектування педагогічної моделі розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ; впровадження розробленої педагогічної моделі; корегування педагогічної моделі), за допомогою якого процес розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ є результативним;

удосконалено: педагогічну модель розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ шляхом її доповнення суб'єкт-суб'єктним блоком, який відображає взаємодію між викладачами іноземних мов ВВНЗ і викладачем-фасилітатором, а також шляхом доповнення, адаптування, оптимізації наявних блоків педагогічної моделі розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ до специфіки їхньої діагностичної діяльності у системі військової освіти для досягнення необхідного результату у системі післядипломної освіти; методику розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ шляхом адаптування мети, завдань організаційних форм та змісту навчання (очного компоненту, дистанційного спецкурсу та тренінгу), методів і засобів навчання до контексту їхньої діагностувальної діяльності у системі військової освіти, які послідовно реалізуються на ціннісно-мотиваційному, основному та завершальному етапах;

дістало подального розвитку змістове наповнення поняття “діагностична компетентність викладачів іноземних мов ВВНЗ” доповненням такою професійно важливою характеристикою, як “спроможність реалізовувати діагностувальну функцію з метою виявлення рівнів сформованості та розвиненості іншомовної комунікативної компетентності військовослужбовців”.

Наукова новизна отриманих Грищук Ю.В. результатів дисертаційного дослідження не викликає сумнівів, а самі результати є вагомим внеском авторки в українську науку.

Практичне значення отриманих результатів.

Основні положення та висновки дисертаційного дослідження стали підґрунтям для реалізації педагогічного моделювання розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ у системі післядипломної освіти. Результати дисертаційного дослідження впроваджено в освітній процес Національного університету оборони України, Воєнної академії імені Євгенія Березняка, Ужгородського національного університету, Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

Безумовним досягненням дисертантки ми вважаємо:

розроблення і застосування у межах методики розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ практичних завдань з розвитку діагностичної компетентності, які можуть використовуватися також в системі неформальної та інформальної освіти науково-педагогічних працівників кафедр іноземних мов ВВНЗ;

методичні рекомендації щодо педагогічного моделювання розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ у системі післядипломної освіти;

дистанційний курс DiComDev (“Розвиток діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ”);

інструментарій оцінювання стану сформованості діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ.

Загалом, результати наукового дослідження Грищук Ю.В. мають велике значення для підвищення якості професійної підготовки науково-педагогічних працівників кафедр іноземних мов ВВНЗ.

Крім того, вважаємо, що вони можуть використовуватися для подальших наукових досліджень в галузі педагогічної та психологічної наук, зокрема для удосконалення діагностичної компетентності викладачів іноземних мов закладів вищої освіти інших установ сектору безпеки і оборони.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність. Завдання дисертаційного дослідження відповідають темі, меті і змісту роботи. Усі розділи роботи мають завершеність, внутрішню єдність та відповідають смисловому змісту наявних у них підрозділів. Отримані результати дослідження співпадають із загальною метою і завданнями, які викладені у вступі.

Дисертація оформлена грамотно, з дотриманням вимог до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Стиль і мова викладення результатів дослідження дають змогу належним чином сприймати матеріал дисертації та свідчать про вміння автора логічно та аргументовано викладати свої думки.

Дисертація сприймається як завершена наукова праця. Анотація до дисертації стисло розкриває основні положення дисертації та дає повне уявлення про отримані наукові результати, зокрема англійською мовою.

Повнота викладення основних результатів дисертації в наукових фахових виданнях. Основні положення дисертації досить повно викладені в 14 публікаціях (із них п'ять – у співавторстві). З них: шість статей у наукових фахових періодичних педагогічних виданнях України (серед яких п'ять у наукометричних виданнях); вісім – у матеріалах наукових конференцій. Таким чином, широкий спектр висвітлення результатів дослідження свідчить про його досить ґрунтовну апробацію.

Зауваження до дисертації. Разом із досягненнями дисерантки, хочемо зупинитися на деяких зауваженнях до дисертаційної роботи.

1. У визначенні діагностичної компетентності викладача іноземних мов ВВНЗ поняття “діагностувальна підготовленість”, “знаннєва здатність” потребують додаткових уточнень, так як можуть неправильно інтерпретуватися. Також окремого уточнення потребує поняття “діагностувальна функція” викладача іноземних мов ВВНЗ. Авторці дисертації необхідно було б розкрити, що саме вона включає.

2. У структурі діагностичної компетентності викладача іноземних мов ВВНЗ когнітивний компонент варто було б доповнити також “знаннями про методику стандартизації засобів діагностування”, а діяльнісний компонент – “володіння методикою стандартизації засобів діагностування”.

3. У табл. 2.2. ст. 105 дисертації, описуючи знаннєвий критерій діагностичної компетентності, авторка вживає, на нашу думку, не зовсім коректне поняття – “практичні діагностувальні знання”. Також, не зрозуміло, чим вони відрізняються від фахових діагностувальних знань, про які зазначається в описі цього ж критерію.

4. Другий розділ дисертації перевантажений визначеннями загальновідомих педагогічних понять, зокрема таких як: “педагогічне моделювання”, “модель”, “критерій”, “показник” та інші.

Разом з цим зазначаємо, що вказані недоліки загалом не впливають на якість проведеного авторкою дослідження. Вважаємо, що всі вони є наслідком складності та багатогранності предмету наукового дослідження, недостатньої розробленості в сучасній педагогіці проблем педагогічного моделювання розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов ВВНЗ у системі післядипломної освіти.

Хотілося б також зазначити, що визначені недоліки не знижують наукову цінність отриманих результатів, а деякі з них можуть стати перспективою для подальших наукових досліджень.

Загальний висновок про дисертацію та її відповідність вимогам.

Дисертація Грищук Юлії Володимирівни “Педагогічне моделювання розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов у системі післядипломної освіти” є завершеною науковою працею, виконаною особисто її авторкою, що свідчить про її особистий внесок у науку. За актуальністю, науковою новизною, отриманими результатами дисертаційне дослідження відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. “Про затвердження вимог до оформлення дисертації” (зі змінами), “Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії”, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами від 21 березня 2022 р.), а її авторка – Грищук Юлія Володимирівна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент:

начальник кафедри лінгвопедагогічного
забезпечення професійної діяльності
Другого навчально-наукового інституту
Воєнної академії імені Євгенія Березняка,
доктор педагогічних наук, професор

Олександр ЛАГОДИНСЬКИЙ

Підпис Олександра Лагодинського засвідчує.

Заступник начальника Воєнної академії імені Євгенія Березняка –
начальник служби по роботі з персоналом

Сергій БІБА